

פרשת בשלח התשפ"ב

ari.kahn@biu.ac.il

הרב ארי דוד קאהן

1. שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק ט - כה

(ט) וירדפו מצרים אחריהם וישגו אותם חגים על-הים פל-סוס רכב פרעה ופרשיו וחילו על-פי החירת לפני בעל צפן: (י) ופרעה הקריב וישאו בני-ישראל את-עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם ויראו מאד ויצעקו בני-ישראל אל-ה': (יא) ויאמרו אל-משה המבלי אינו-קרים במצרים לקחתנו למות במדבר מה-זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: (יב) הלא-נה הדבר אשר דברנו אליה במצרים לאמר חזל ממנו ונעבדה את-מצרים כי טוב לנו עבד את-מצרים ממתנו במדבר: (יג) ויאמר משה אל-העם אל-תיראו התניצבו וראו את-ישועת ה' אשר-יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את-מצרים היום לא תספו לראתם עוד עד-עולם: (יד) ה' ילחם לכם ואתם תחשון: פ (טו) ויאמר ה' אל-משה מה-תצעק אלי דבר אל-בני-ישראל ויסעו: (טז) ואמרה ה' את-משה ונטה את-ידו על-הים ופקעו ויבאו בני-ישראל בתוך הים ביבשה: (יז) ואני הנני מחזק את-לב מצרים ויבאו אחריהם ואפקדה בפרעה ובכל-חילו ברכבו ובפרשיו: (יח) וידעו מצרים כי-אני ה' בהפכתי ברכבו ובפרשיו: (יט) ויסע מלאך האלהים להלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם: (כ) ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחשך ויבאר את-הגלילה ולא-קרב זה אל-זה פל-הגלילה: (כא) ויט משה את-ידו על-הים וילך ה' את-הים ברוח קדים עזה פל-הגלילה וישם את-הים לחרבה ויפקעו המים: (כב) ויבאו בני-ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימנם ומשמאלם: (כג) וירדפו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל-תוף הים: (כד) ויהי באשמרת הבקר וישקף ה' אל-מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם את מחנה מצרים: (כה) ויסר את אפן מרכבתיו וינהגהו בכבדת ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל כי ה' ילחם להם במצרים: פ

He took off their chariot wheels, and they drove them heavily; so that the Egyptians said, "Let's flee from the face of Israel, for God fights for them against the Egyptians!"

2. שכל טוב (בובר) שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק כה

ויסר את אופן מרכבותיו. זה עמוד האש שמכח חומו נשרפו כל גלגלי מרכבות פרעה, לאחר שלא היו אופנים ברכב היה הסוס מושכו ומנהיג בכבדות, ולא עוד אלא שהיו המרכבות נהפכות ומושכות הסוסים והפרדות לים בעל כרחם של רכבים, והיו המרכבות טעונות כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות, כדי שיטלו ישראל את הביזה. כשראו המצריים שדרך העולם נהפך עליהן. אמרו לנוס, שנא' ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל הגוי כולו אמרו לנוס, אלא שהטפשיין שבהם חזרו לומר מפני דוויין וסחופין הללו אנו בורחים, הפקחין שבהם אמרו לא מפני ישראל אנו בורחין, אלא מפני בורא עולם: כי ה' נלחם להם במצריים. כלומר מי שעשה להם ניסים וגבורות במצרים, הוא עושה להן ניסים וגבורות על הים:

3. מכילתא דרבי ישמעאל שמות שמות י"ד: כ"ה

ויסר את אפן מרכבתיו וינהגהו – רבי יהודה אומר: מתמת האש שלמעלה, נשרפו הגלגלים שלמטה, והיו מוטות ומרכבות רצות ונכנסות בעל פרחון, שהיו טעונות פלי כסף וכלי זהב, ואבנים טובות ומרגליות, כדי שיטלו ישראל את הביזה. רבי נחמיה אומר: מקול רעם שלמעלה נתזו צנורות מלמטון, שנאמר: "קול רעם בגלגל האירו ברכים תבל, רגזה ותרעש הארץ" (תהלים ע"ז: ט). והיו מוטות ומרכבות רצות מעצמן, ונכנסות בעל פרחון. לשעבר, היו הפרדות מושכות המרכבות, ועכשו, מרכבות

מוֹשְׁכוֹת אֶת הַפְּרָדוֹת. וַיִּנְהַגְהוּ בַּכְּבֶדֶת – רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: **בְּמִדָּה שְׁמַדְדוּ**, בָּהּ מְדַד לָהֶם, דְּכַתִּיב: **"תִּכְבַּד הָעֶבְדָּה"** (שְׁמוֹת ה':ט'), לְכֹךְ נֶאֱמַר **"וַיִּנְהַגְהוּ בַּכְּבֶדֶת"**. וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם: אֲנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל! – **הַרְשָׁעִים וְהַטְּפָשִׁים** שֶׁבָּהֶם הָיוּ אוֹמְרִים: **"מִפְּנֵי דוֹוִין וְכֹסוּפִים הִלְלוּ אֲנוּ בְּרַחֲמֵינוּ, אֲנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**. **הַפְּקָחִים** שֶׁבָּהֶם הָיוּ אוֹמְרִים: **"אֲנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל, פִּי יִי גִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרַיִם!"** (שְׁמוֹת י"ד:כ"ה) **אָמְרוּ: מִי שֶׁעָשָׂה לָהֶם גְּסִימ בְּמִצְרַיִם, הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם גְּסִימ עַל הַיָּם**. רַבִּי יוֹסֵה אֹמֵר: מִנֵּין אֵתָּה אוֹמֵר, שֶׁבְּמִכּוֹת שֶׁהָיוּ לוֹקִים אֵלָיו עַל הַיָּם, כֹּךְ הָיוּ אֵלָיו שֶׁבְּמִצְרַיִם לוֹקִין, וְהָיוּ רוֹאִין אֵלָיו אֶת אֵלָיו? לְכֹךְ נֶאֱמַר: **"וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם: אֲנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל, פִּי יִי גִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרַיִם"** (שְׁמוֹת י"ד:כ"ה). **וְלֹא בְּמִצְרַיִם בְּלִבָּד, אֲלֵא בְּכָל הַמִּצְרַיִם לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל עַל פְּנֵי כָל הַדְּוֹרוֹת**, שֶׁנֶּאֱמַר: **"וַיִּבֶן צָרְיֹן אַחֲוֹר, הַרְפַּת עוֹלָם נִתַּן לָמוֹ"** (תְּהִלִּים ע"ח:ס"ו). וְאֹמֵר: **"צָרִי וְאִיבִי לִי, הִמָּה כְּשֶׁלּוֹ וְנִפְלֹו"** (תְּהִלִּים כ"ז:ב'). וְאֹמֵר: **"כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אֲכַנִּיעַ"** (תְּהִלִּים פ"א:ט"ו). וְאֹמֵר: **"עֲשֵׂרֶת בְּנֵי הָמֶן בֶּן הַמְּדַתָּא צָרַר הַיְהוּדִים הַרְגוּ"** (אֶסְתֵר ט"ו:י). וְאֹמֵר: **"לְשֹׁבֵר אֲשׁוּר בְּאַרְצֵי"** (יִשְׁעִיהוּ י"ד:כ"ה). וְאֹמֵר: **"וְסָרְהָ קִנְיָתָ אֶפְרַיִם וְצָרְרִי יְהוּדָה יִפְרָתוֹ, אֶפְרַיִם לֹא יִקְנֶא אֶת יְהוּדָה, וְיְהוּדָה לֹא יִצַּר אֶת אֶפְרַיִם"** (יִשְׁעִיהוּ י"א:כ"ה). **כֹּךְ הִיא מִדָּה מְהֻלָּכֶת עַל פְּנֵי כָל הַדְּוֹרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: "זֹאת הָעֵצָה הַיְעוּצָה עַל כָּל הָאָרֶץ, וְזֹאת הַיָּד הַנְּטוּיָה עַל כָּל הַגּוֹיִם"** (יִשְׁעִיהוּ י"ד:כ"ו). מִפְּנֵי מָה? **"פִּי יִי צְבָאוֹת יְעֶץ, וְמִי יִפְרֹ? וְיָדוֹ הַנְּטוּיָה, וְמִי יִשְׁכַּנְּהָ?"** (יִשְׁעִיהוּ י"ד, כ"ז) **הָא לֹא בְּמִצְרַיִם בְּלִבָּד, אֲלֵא בְּכָל הַמִּצְרַיִם לָהֶם עַל פְּנֵי כָל הַדְּוֹרוֹת**. לְכֹךְ נֶאֱמַר: **"פִּי יִי גִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרַיִם"** (שְׁמוֹת י"ד:כ"ה).

4. רש"י שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק כה

וַיִּסַּר אֶת אַפְּנוֹ מִרְכַּבְתּוֹ - מִכֶּחָ הָאֵשׁ נִשְׁרָפוּ הַגְּלָגְלִים, וְהַמְּרַכְבוֹת נִגְרָרוֹת, וְהַיּוֹשְׁבִים בָּהֶם נָעִים וְאֶבְרִיָהוּ מִתְּפָרְקִין: וַיִּנְהַגְהוּ בַּכְּבֶדֶת - בְּהִנְהַגְהָ שֶׁהִיא כְּבֶדָה וְקִשָּׁה לָהֶם; בְּמִדָּה שְׁמַדְדוּ: וַיִּכְבַּד לְבוֹ הוּא וְעַבְדּוֹ (שְׁמוֹת ט'), אַף כָּאֵן וַיִּנְהַגְהוּ בַּכְּבֶדֶת: **גִּלְחָם לָהֶם בְּמִצְרַיִם** - בְּמִצְרַיִם. דְּבַר אַחֲרֵי בְּמִצְרַיִם – בְּאַרְץ מִצְרַיִם, שֶׁפָּשַׁם שְׁאֵלָיו לוֹקִים עַל הַיָּם כֹּךְ לוֹקִים אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאַרוּ בְּמִצְרַיִם (מְכִילֵת):

5. אבן עזרא שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק כה

ויסר מהבנין הכבד הנוסף. והיה לו להיותו ויסר בפתח קטן תחת סמ"ך. וכבר הזכרתי דקדוקו. ויא"א כי טעם ויסר את אפן מרכבותיו, שהתירו קשר האופן מהסוסים לברוח להיותם קלים, ומהומת השם הכתובה למעלה נפלה עליהם ועל סוסייהם ולא יכלו לנהגם רק בכבדות. ואחרים אמרו כי הוא מגזרת סורר (דבר' כא, יח), שרצה ההולך לפנייהם להפוך המרכבה. נלחם להם במצרים בעבורם. והתברר דבר השם שאמר וידעו מצרים כי אני ה' (שמות יד ד) לפני מותם:

6. רשב"ם שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק כה

ויסר את אופן מרכבותיו - כשראו מצרים שנתהממו היו טורחים את אופני העגלות להטותם אחריהם כדי לנוס ולברוח אחור ולא יכלו אלא היו מנהגים ומטים אותם לפנות לאחור בכבדות ובקושי גדול, כי היו העגלות והרכב מריבות זו לפני זו. ולמה היו עושים כך? לפי שאמרו מצרים אנוסה מפני ישראל כי י"י נלחם להם עתה בנו במצרים:

7. בכור שור שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק כה

ויסר את אופן מרכבותיו: כיון שראו שהם בתוך הים נפחדו. ודרך כל מים שהן גבוהות בשפתם, ועמוקות באמצעיתן, והאופנים מגלגלין אותם בתוך העומק אל מורד המים, ולא היו יכולים להעמידם, ולא למשכם אצל שפת הים, מפני שהיא גבוה והגלגל מתגלגל אל העומק. ויסר מצרים את אופן מרכבותיו הסירו מרכבות האופנים מן המרכבות שלא יורידום לעומק, וממשיכים אצל שפת הים. והיתה הנהגת המרכבות שהיו מושכין אצל השפה כבדה עליהם, שלא היה שם אופן, והשפה גבוהה. ויאמר מצרים אנוסה: אמרו מצריים לנוס מתוך הים אל שפת הים מפני בני ישראל. כי ה' נלחם להם: מפני בני ישראל שרדפנו אירע לנו כך כי נכנסנו בתוך הים ועתה ננוס אולי ננצל, כי זו היא מלחמה שהקב"ה עושה עמנו בשבילם. ומשום רבינו שמואל שמעתי "ויסר את אופן מרכבותיו", כמו "ויסר אליה האוהלה", שרצו לסור את הדרך ולהחזיר המרכבה לאחוריהם כדי לנוס, והיה המקום סר מעליהם, ולא היו יכולים לחזור זה מפני זה, והיו נדחקים זה בזה, והיינו "וינהגו בכבדות", והיו צועקים זה לזה: סורה מפני! ולא היו יכולים.

8. הדר זקנים שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק כה

ויסר את אופן מרכבותיו. לפי שדרך כל המים להיות גבוהים בשפתם. ועמוק באמצעיתם. וכשראו המצרים שהאופנים היו מגלגלים אותם לעומק המים הסירו האופנים וכשבקשו לחזור ולנוס מתוך הים מפני בני ישראל היתה הנהגת המרכבה בכבדות שכבר הוסרו האופנים. וה"ר יוסף בכור שור פי' ויסר. כמו ויסר אליה האוהלה. שרצו המצריים לסור מהדרך ולהחזיר המרכבות לאחוריהם כדי לנוס. והיו נדחקים זה בזה. כי האופנים נוהגים אותם תוך הים בעל כרחם וצועקים זה לזה סורה מפני ולא היו יכולים. והיינו דכתיב וינהגו בכבדות. וי"מ ויסר המלאך אופן אחד לבד ולכך וינהגו בכבדות יותר מאשר אם הוסרו שתי האופנים: כי ה' נלחם להם במצרים. מהו במצרים מלמד שלקו המצריים מעין מכה שלקו על הים שאותם שבמצרים טבעו בנילוס:

9. רבינו בחיי שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק כה

ויסר את אופן מרכבותיו. על דרך הפשט כיון שהשקיף בהם בעמוד אש השורף כל עץ שבכלי מלחמתם ועמוד ענן שהיה מלחלח הקרקע, היו המרכבות נשמטות וסר כחם לגמרי. וע"ד השכל, "אופן" שם לגלגל שנאמר: (יחזקאל י, יג) "ואופנים להם" ענינו גלגלים (שם א, טו) "והנה אופן אחד בארץ", תרגום יונתן: גלגלא, ויאמר הכתוב כי הגלגל שממנו כח מרכבותיו הסירו מגבורתו וכחו, וכיון שהסיר אופן מרכבותיו למעלה וינהגו בכבדות למטה, וכן דרשו רז"ל: (שמו"ר כא, ה) אין אומה נופלת עד שתפול שרה תחלה, והגלגל הזה הוא גלגל מאדים שבו היו המצריים ראויים לנצח ולהתגבר, לולא ה' שהיה לנו ונלחם לישראל, וכח הגלגל הוא סמא"ל ומלת אפ"ן הוא חסר וא"ו כחשבונו, והרי לך שם הכח והגלגל רמוזים בכתוב, ולא שהיה המזל שר של מצרים כי שר מצרים היה עזא והזכירו בשם מצרים למעלה, "והנה מצרים נוסע אחריהם", כי הכח הדבק באומה יקרא על שם האומה כלשון: (בראשית יב, ו) "והכנעני אז בארץ", וכמו שבארתי שם.

10. יחזקאל פרק א פסוק יג - יז

(יג) ודמות הסיוט מראיהם כגלגל-אש בערות כמראה הלפידים היא מתהלקת בין הסיוט ונגה לאש ומן-האש יוצא בקק: (יד) והסיוט רצוא ושוב כמראה הבקק: (טו) וארא הסיוט ונהג אופן אחד בארץ אצל הסיוט לארבעת פגיו: (טז) מראה האופנים ומעשייהם כעין תרשיש ודמות אחד לארבעתן ומראיהם ומעשייהם כעין ינהג האופן בתוך האופן: (יז) על-ארבעת רבעיהן בלקתם ילכו לא יסבו בלקתן:

11. תורת המנחה פרשת במדבר / דרשה נב עמוד 472

Rabbi Jacob ben Rabbi Chananel Skili, student of the Rashba

אמרו כשם שיש באדם דבר שהוא מניע אותו והוא קיום חיותו והוא הלב, ואי אפשר לאדם בלא הוא, כך יש לעולם מניע והוא חיותו ומעמידו ומקימו והוא הגלגל הסובב. וכשם שאי אפשר שימצא לב בלא גוף או גוף בלא לב, כך אי אפשר שימצא גלגל בלא עולם ולא עולם בלא גלגל, ואף על פי שהלב לגוף כגלגל בעולם, אינו דומה לו מכל וכל, כי הלב הוא בתוך הגוף וצריך לקצת איברים ליהנות מהם, והגלגל הוא חוץ לעולם והעולם בתוכו ואינו צריך לעולם כלל. וכשם שיש באדם ד' ליחות - לבנה ושחורה ירוקה ואדומה, כך יש בעולם ד' יסודות - אש ורוח ומים ועפר, וכן יש בכל האיברים והכחות שיש באדם, כולם הם בעולם וכו'. ובסוף חתמו דבריהם ואמרו כשם שיש באדם השכל שהוא מנהיגו ומוריהו לתקן ולכלכל דבריו במשפט, כך יש לעולם מנהיג ומכלכל הכל במשפט, והוא השם ית'. הרי הם דימו השכל לשם ית'.

12. שמות (פרשת בשלח) פרק טו פסוק א - יט

(א) אָז יִשְׁרֵי-מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֵה' וַיֹּאמְרוּ לְאֹמֶר אֲשִׁירָה לֵה' כִּי-גָאָה גָאָה סוֹס וּרְכָבוֹ רָמָה בָּיָם: (ב) עָזִי וְזַמְרַתִּי יְהִי נְיָהִי־לִי לִישׁוּעָה זֶה אֱלֹהֵי אֲבוֹתַי אֲבִי וְאַרְמְנָהוּ: (ג) ה' אִישׁ מִלְחָמָה ה' שָׁמוֹ: (ד) מִרְפָּכֶת פָּרְעֹה וְחִילֹו יְהִי בָיָם וּמִבְּחַר שְׁלֹשׁוֹ טָבְעוּ בָיָם-סוֹף: ... (יג) נְחִיתָ בְּחֶסֶדְךָ עִם-זֵנוּ גְאָלְתָּ נְהַלְתָּ בְּעֵזֶךָ אֶל-נְהַלְתָּ קְדוֹשׁ: (יד) שָׁמְעוּ עַמִּים יְרַגְזוּן תִּיל אֲחֻזֵי יִשְׂבֵי פְלִשְׁתִּי: (טו) אָז נִבְהָלוּ אֱלֹהֵי אֲדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֶאֱחָזְמוּ רָעַד נִמְגּוּ כָל יִשְׂבֵי כְנָעַן: (טז) תִּפְּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וְנִפְחַד

בגלל זרועה ידמו פאָבן עד-יעבֿר עמֿהּ ה' עד-יעבֿר עם-נו קניֿת: (יז) תבאֿמו ותטעֿמו בְּהַר נְחֻלְתֶּךָ מְכוּן לְשִׁבְתֶּךָ פְּעֻלַּת ה' מְקֻדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יְדִיד: (יח) ה' יִמְלֶךְ לְעֹלָם וָעֶד: (יט) כִּי בָא סוֹס פְּרָעָה בְּרַכְבּוֹ וּבְפָרְשָׁיו בָּלִים וַיִּשָּׁב ה' עֲלֵהֶם אֶת-מִי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַיַּבֶּשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם: פ

13. תרגום המיוחס ליונתן - תורה שמות (פרשת בשלח) פרק טו פסוק יג

דַּבַּרְתָּ בְּחֶסֶדְךָ עִמָּהּ הָאֵילִין דִּי פְּרָקַת וְאַחֲסִינַת יְתָהוּן טַוּוּר בֵּית מִקְדָּשְׁךָ מְדוּר בֵּית שְׁכִינַת קוּדְשְׁךָ:

14. כתר יונתן שמות (פרשת בשלח) פרק טו פסוק יג

נחית [ניהגת] בחסדך עמך האלה אשר גאלת והנחלת אותם הר בית מקדשך מעון [מושב] בית שכינת קודשך:

15. תרגום המיוחס ליונתן - תורה שמות (פרשת בשלח) פרק טו פסוק יז

תְּעוֹל יְתָהוּן וְתִנְצוּב יְתָהוּן בְּטוּר בֵּית מִקְדָּשְׁךָ אֶתְר דְּמִכּוּוֹן קַבִּיל פּוֹרְסֵי יְקָרְךָ מוּזְמָן קַבִּיל בֵּית שְׁכִינַת קוּדְשְׁךָ אֶתְקִינְתָּא יִי בֵּית מִקְדָּשְׁךָ יִי פְּרָתִין אִידְיִיךָ שְׁכָלִילוּ יְתִיָּה:

16. כתר יונתן שמות (פרשת בשלח) פרק טו פסוק יז

תביא אותם ותיטע אותם בהר בית מקדשך מקום שמכוון נגד כסא כבודך מוזמן נגד בית שכינת קדשך הכינות יי בית מקדשך יי שתי ידיך שיכללו [פארו] אותו:

17. תרגום אונקלוס שמות (פרשת בשלח) פרק טו פסוק ב

תוקפי ותושבחתי דחילא יי אמר במימריה והוה לי לפריק דין אלהי ואבני ליה מקדש אלהא דאבהתי ואפלח קדמוהי:

18. מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דשירה פרשה ג

זֶה אֵלֵי – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִנֵּין אִתָּה אוֹמֵר, שְׂרָאָתָה שְׁפָתָה עַל הַיָּם מַה שְּׁלֵא רָאוּ יִשְׁעִיָּה וַיִּחְזַקְאֵל? שְׁנָאָמֵר: "וּבִנְד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה" (הושע י"ב:י"ב). וְכַתִּיב: "נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאָרְאָה מֵרְאוֹת אֱלֹהִים" (יחזקאל א':א'). ... וְאֶנְהוּ – רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אוֹמֵר: וְכִי אֶפְשָׁר לְבָשָׁר וְדָם לְהִנּוּת לְקוֹנוֹ? אֵלֵא אֲנִיָּה לוֹ בַּמְצוּוֹת: אַעֲשֶׂה לְפָנָיו לְוֹלֵב נָאָה, סָפָה נָאָה, צִיצִית נָאָה, תְּפִלָּה נָאָה. ... רַבִּי יוֹסֵה בֶן הֶרְמֵסְקִית אוֹמֵר: אַעֲשֶׂה לְפָנָיו בֵּית מִקְדָּשׁ נָאָה אֵין 'נֹוה' אֵלֵא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנָאָמֵר: "וְאֵת נֹוהוּ הַשָּׁמוּ" (תהלים ע"ט:י). וְאוֹמֵר: "חַזֵּה צִיּוֹן קְרִיַת מוֹעֲדֵנוּ עֵינֵינוּ תְּרַאֲיֵנָה יְרוּשָׁלַם נִנְה שְׁאָנָן" (ישעיהו ל"ג:כ) ... וְחַכְמִים אוֹמְרִים: אֲלֹנָנוּ עַד שְׁאָבֵא עִמּוֹ לְבֵית מִקְדָּשׁוֹ. מְשַׁל לְמֶלֶךְ שְׁהֵלֶךְ בְּנוֹ לְמַדִּינַת הַיָּם, וַיֵּצֵא אַחֲרָיו וְעָמַד עָלָיו. הֵלֶךְ לְמַדִּינָה אַחֲרַת, וַיֵּצֵא אַחֲרָיו וְעָמַד עָלָיו. כֶּף יִשְׂרָאֵל, כְּשֵׁיֶרְדּוֹ לְמַצְרַיִם, יֵרְדֵה שְׁכִינָה עִמָּהֶם, שְׁנָאָמֵר: "אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה" (בראשית מ"ו:ד'). עָלוּ, עָלַת שְׁכִינָה עִמָּהֶם, שְׁנָאָמֵר: "וְאֲנֹכִי אֲעֲלֶךָ גַם עִלָּה" (בראשית מ"ו:ד'). יֵרְדוּ לָיִם, שְׁכִינָה עִמָּהֶם, שְׁנָאָמֵר: "וַיִּסַּע מִלֵּאָה הָאֱלֹהִים הַהֵלֶךְ לְפָנָי מִחֲנֵה יִשְׂרָאֵל" (שמות י"ד:ט). יֵצְאוּ לְמִדְבָּר, שְׁכִינָה עִמָּהֶם, שְׁנָאָמֵר: "וַיִּי הֵלֶךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם" (שמות י"ג:כ"א). עַד שְׁאָבֵא עִמּוֹ לְבֵית מִקְדָּשׁוֹ וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "כִּמְעַט שְׁעַבְרַתִּי מֵהֶם, עַד שְׁמַצַּאתִי אֶת שְׁאֵהֶבָה נִפְשִׁי, אַחֲזַתִּיו וְלֹא אֶרְפְּנוּ, עַד שְׁהִבִּיאתִיו אֶל בֵּית אֲמִי וְאֶל חֶדֶר הוֹרְתִי" (שיר השירים ג':ד').

19. סדור תפלה נוסח אשכנז - סדר יוצר:

וְכַלְמֵם פּוֹתְחִים אֶת פִּיָּהֶם בְּקִדְשָׁה וּבְטָהֳרָה. בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה. וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמְעַרְיִצִים וּמְקַדְּשִׁים וּמְמַלִּיכִים אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגְּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא. קְדוּשׁ הוּא. וְכַלְמֵם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עַל מַלְכוּת שְׁמִים זֶה מִזֶּה. וְנוֹתְנִים בְּאֵהֶבָה רְשׁוֹת זֶה לְזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצֵרָם בְּנַחַת רוּחַ. בְּשִׁפָּה בְּרוּרָה וּבְנִעִימָה. קְדוּשָׁה בְּלָם כְּאֶחָד. עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה: קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ ה' צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וְהַאוֹפְנִים וְחִיּוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרַעֲשׁ גְּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעַמַּת שְׂרָפִים. לְעַמַּתֶּם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ: